

غلامحسین فرنود

در بساط نکته دانان

در بساط نکته دانان

غلامحسین فرنود
ویرایش حمید بخشمند
چاپ اول ۱۳۹۰
چاپ، میهن
۱۱۰۰ نسخه
شماره نشر ۱۲۸
شابک ۹۷۸-۶۰۰-۵۰۰۳-۶۸-۰۰

انتشارات ستوده، شماره ۲۵، خیابان ارک جدید، خیابان طالقانی، تبریز

کپیستی ۵۱۳۷۷۸۷۷۱

تلفن ۵۵۶۷۸۱۸

فاکس ۵۵۳۵۸۰۴

E-mail: sotodeh.pub@gmail.com

غلامحسین فرنود

در بساط نکته دانان

مشخصات نشر : تیریز: ستوده، ۱۳۹۰

مشخصات ظاهری : ۲۹۶ ص

شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۵۰۰۳-۶۸-۰۰

وضعیت فهرستنویسی: فیفا

موضوع : نثر فارسی - قرن ۱۴

موضوع : مقاله های فارسی - قرن ۱۴

رده بندی کنگره : ۱۳۹۰ ۲۸۶۵/۱۶۵ PIR

رده بندی دیویی : ۸۶۲/۸۶۸

شماره کتابشناسی ملی: ۲۳۲۷۹۹۴

فهرست

۱

- ۳ آسمان، بسیار است
۵ در آشوب جهان، با وجدان سیاره‌ای؛ با داریوش شایگان
۹ وقت تعارف نیست؛ با رامین جهانگل
۱۱ عشق یک‌طرفه؛ با میلان کوندرا
۱۳ همه بازیگریم؛ با آگوستو بوآل
۱۵ رؤیای یک پاک‌جیب
۱۷ خورشید از نفس صدق می‌زاید
۱۹ بر نمد چوبی اگر آن مرد زد ...

۲

- ۲۳ در سطح نجوا درد دل می‌کنیم
۲۵ خنده‌زار؛ با اردشیر رستمی
۲۷ تبرج، همان برج‌سازی نیست؟
۲۹ اول غذا، بعد خبر
۳۱ وسمه بر ابروی کج؛ با محمود قبه‌زرین
۳۳ انجمن شاعران خیلی زنده؛ با اسماعیل خوئی
۳۷ کباب بکش، کباب بخور؛ با پرویز کلانتری
۳۹ شرمنده شاید پرتقال فروش باشد
۴۳ شوخی تلخ؛ با بهرام بیضائی
۴۵ در تعجبم از این تئاتر
۴۷ بر طبل عادت می‌کوبیم
۴۹ انعطاف، تسلیم نیست
۵۱ این طرف بام، آن طرف بام

۳

- ۵۵ بیضایی و یاران؛ با محمد پسندی
۵۷ شیر باید ایستاده باشد؛ با حمید آرش‌آزاد

- ۵۹ استادان زندگی؛ با اکبر رادی
 ۶۱ خاطر شاهنامه خوش است؛ با اسماعیل شاکری
 ۶۳ در پوست کرگدن
 ۶۵ فضیلت‌های ناچیز؛ با ناتالیا گیتزبورگ
 ۶۹ در سینمای زندگی؛ با ابوالقاسم پاینده
 ۷۱ راحت‌الحلقوم؛ با هوشنگ طاهری
 ۷۳ احوالات خیابان یک‌طرفه؛ با والتر بنیامین
 ۷۵ چرا مردم کتاب نمی‌خوانند؟ چرا مردم کتاب می‌خوانند؟ - با احمد طالبی‌نژاد و بهرام بیضائی

۴

- ۷۹ دیالکتیک خشم و شرم
 ۸۱ دستی که مشت شد؛ با جعفر والی و غلامحسین ساعدی
 ۸۳ نیاز؛ دهانی به پهنای فلک؛ با یحیی شیدا
 ۸۵ کودکی را از یاد نبریم؛ با هوشنگ مرادی کرمانی
 ۸۷ در راه ویلا؛ با فریبا وفی و اردشیر رستمی
 ۸۹ آسمان جل سینما؛ با امیر نادری
 ۹۱ موج یا نهنگ؟ - با مفتون امینی
 ۹۵ زندگی خارج از تابلو؛ با کمال‌الملک
 ۹۷ پیام کارش بود، پرویز دواپی نامش
 ۹۹ در ستایش دست؛ با محمود فرشچیان و محسن هشترودی
 ۱۰۱ فکر هموار، راه ناهموار؛ با پرویز شهبازی
 ۱۰۳ مهپاره؛ با صادق چوبک
 ۱۰۵ دیروز و امروز زبان؛ با انیس باتور
 ۱۰۹ حلاوت ناب؛ با محمود طیار
 ۱۱۱ دیوار چهارم را خراب کنید؛ با مولیر و داریوفو

۵

- ۱۱۵ میان گریه و خنده
 ۱۱۷ چرا ادبیات اندوه؟ - با سیمین دانشور
 ۱۱۹ فردوسی هوای شمس داشت؛ با دکتر محمدامین ریاحی
 ۱۲۱ نامه‌های رستگاری
 ۱۲۳ غسل نمی‌دهی، نیش مزین
 ۱۲۵ ارتباط موازی
 ۱۲۷ در ذیل تاریخ؛ با محمد پسندی
 ۱۲۹ شباهت‌های ناگزیر؛ با پولانسکی و بیضائی
 ۱۳۱ صحاف‌باشی و سینماتوگراف

- ۱۳۳ شراکت، نه ارباب- رعیتی
 ۱۳۵ نابغه دست‌ساز
 ۱۳۷ غافلگیر شدیم

۶

- ۱۴۱ مُرد تا زنده بماند؛ با صمد بهرنگی
 ۱۴۳ زبان دیگر
 ۱۴۵ درختی در اقیانوس
 ۱۴۷ به کجا چنین شتابان؟- با کریم شفائی
 ۱۴۹ ما دانیم قدر ما

۷

- ۱۵۳ وصایای روز
 ۱۵۵ در حدیث دیگران
 ۱۵۷ حدیث نفس؛ با غلامحسین فرنود
 ۱۶۱ خاطره و یک طرح طنزاندیش
 ۱۶۳ کارتن خواب؛ با علی دهباشی
 ۱۶۵ مرگ زیبایی رستم؛ با مَش رستم انداچه
 ۱۶۷ ستایشگر را فراموش نکن؛ با حسن ریاضی
 ۱۶۹ هم سبیل، هم سیبیل؛ با مارک تواین و حمید آرش آزاد
 ۱۷۱ مطالبه عکس‌ها؛ با محمدعلی جدیدالاسلام
 ۱۷۳ مورچه‌های پروین اعتصامی؛ با فریبا وفی
 ۱۷۵ استطاعت ندارم
 ۱۷۷ کتاب می‌خوانم؛ با نادر ابراهیمی
 ۱۷۹ ظاهر و باطن

۸

- ۱۸۳ دنیا عوض شده، واقعاً عوض شده
 ۱۸۵ کوه‌ها باهمند، انسان‌ها هم؛ با صمد چایلی و حسن انداچه
 ۱۸۷ اسم مستعار، ضرورت است یا تجمل؟
 ۱۸۹ فقط شاعران؛ با محمدپروین گنابادی
 ۱۹۱ نام کاریکاتور؟
 ۱۹۳ بازیافت هویت
 ۱۹۵ سر نیفتادم
 ۱۹۷ قهرمان دوران
 ۱۹۹ فکر نکن، شروع کن!

- تنی زنده دل ...؛ با نلسون ماندلا
 ۲۰۳ همیشه معلم؛ با دکتر محمود بهزاد
 ۲۰۵ شاهزاده دانشمند؛ با یحیی آرین‌پور
 ۲۰۹ نفر نگو، نفرات بگو؛ با فیروز شیروانلو
 ۲۱۱ یاد بعضی نفرات؛ با رضا سیدحسینی
 ۲۱۳ از شیر تا اردشیر؛ با اردشیر محمص
 ۲۱۵ روشن‌ان دیروز؛ با خواجه ادیب اسماعیل
 ۲۱۹ تو به هیچ کس نمایی!- با محمد زهری
 ۲۲۱ یکی از یزد، یکی از تبریز؛ با مهدی آذرین‌دی و صمد بهرنگی
 ۲۲۳ یاد گرم، یاد سرد؛ با محمد پسندی حکم‌آبادی
 ۲۲۵ باز یافت انسانی؛ با اسماعیل فصیح
 ۲۲۷ شعر سکوت؛ با قدسی قاضی‌نور
 ۲۳۱

- معنی، شرط اصلی است
 ۲۳۷ راه هنری هم داریم
 ۲۴۱ شعر رنگی هم داریم؛ با مفتون امینی
 ۲۴۵ جغرافیا در هنر سینما؛ با ناصر تقوایی
 ۲۴۷ نکته در نکته؛ با ثودور آدورنو
 ۲۴۹ تبعیض خوب، تبعیض بد
 ۲۵۱ واقعیتی فراتر از تصوّر؛ با عباس کیارستمی
 ۲۵۵ با بیست دهان سخن می‌گوید؛ با دنی دیدرو
 ۲۵۷ شاعری با بیست و پنج صدا؛ با کنستانتین کاوایی
 ۲۶۱ تلخ و شیرین راسل؛ با دکتر محمد مصدق
 ۲۶۵ خروس هزار بال؛ با محمد حقوقی
 ۲۶۷ دایره‌المعارف عبرت
 ۲۶۹ جهان‌دیده بسیار گوید دروغ؟ با عمران صلاحی
 ۲۷۱

- نام زیبا کیمیاست؛ با دکتر علی‌اصغر حلبی
 ۲۷۵ فیروزه‌ما، شهر ما
 ۲۷۷ موفق با تضمین جهانی
 ۲۷۹ از شمع پرس حال را ...
 ۲۸۱ درس شتر
 ۲۸۳

قالب دیگر

- همه‌اش که نمی‌شود در قالب تقویمی خاطره نوشت.
- عیبی دارد تقویمی نویسی؟
- عیب که چه عرض کنم، خصوصياتی دارد که به دلم نمی‌چسبد.
- چه خصوصياتی؟
- اولش، زمان را خطی می‌پسندد، می‌گوید راحت را بگیر و پیش برو. رجوع ولو ضروری به گذشته را که اغلب با بهانه سخن معترضه پیش کشیده می‌شود نمی‌پسندد.
- عیب نه، خصوصیت دیگرش کدام است؟
- به نقاط ورود ممنوع که رسید، چشم‌پسته برش را توصیه می‌کند. انگار آن نقاط و مقاطع وجود نداشته‌اند.
- اسم محترمانه‌اش ناگزیری نیست؟
- من با کارش مشکل دارم نه با اسمش. به دلم نمی‌چسبد طرف لاله‌زار ممنوع بروم و چشم‌هایم را ببندم.
- فقط همین؟
- بستر اجتماعی هم ندارد. تک‌گو هم هست. تنها به داوری می‌پردازد. حقیقت را در وجه شخصی قبول دارد و تمامیت آن را در اختیار خود می‌خواهد.
- خاطره گفته‌اند، گفتمان گفته‌اند. مگر خاطره را می‌شود گفتمانی کرد؟
- از قالب تقویمی که درآمدید، قالب‌های دیگر سر راهتان سبز می‌شوند.
- مثلاً کدام قالب؟
- قالب تداعی. این قالب از اغلب موانع ناگزیر تقویمی خالی است. یکی هست و دیگرانی.
- کدام دیگران؟
- دیگرانی که با یکی در دایره اجتماعی، کنار هم، روبروی هم، در ارتباط هستند.
- این هم شد قالب من و دیگران. شما اسم این قالب را تداعی گذاشته‌اید؟
- مثلاً اسم دیگری هم شاید داشته باشد که من نمی‌دانم.

- اگر اشتباه نکنم، می‌توانیم اسم این قالب را بگذاریم آموزش غیرمستقیم و اسم تقویمی را آموزش مستقیم. عامل تفکیک این دو قالب چیست؟
- خودتان بهتر از من می‌دانید.
- یک‌باره بگو می‌روم طرف رمان‌نویسی.
- حق با شماست. من روایت را می‌پسندم. توصیف به دلم نمی‌چسبد.
- توصیف هم عیبی دارد؟
- توصیف کار دانای کل است که هیچ‌گونه مسئولیتی نمی‌پذیرد و از بالا می‌بیند.
- اما روایت قاطعی جمع و جماعت است.
- یکی از آحاد جماعت است ولی استقلال و مسئولیت دارد.
- مقایسه این دو ما را تا کجا می‌برد؟
- اگر خسته‌تان نکرده باشم، تا آنجا می‌برد که تخیل وارد معرکه می‌شود.
- تخیل که آمد کار تمام است. نه زمان خطی می‌شود و نه زمینه خالی می‌ماند.
- قالب تازه‌ای نیست قالب تداعی، اجداد ما با این فن شریف و دلنشین آشنا بودند.
- جای قالب، فرم اگر می‌گفتی گوشی زودتر می‌آمد دستم.
- تقصیر سیروس طاهباز است که در یکی از «آرش»‌های زیبا و پر و پیمان خود نوشت: در قالب‌های دیگر هم می‌شود و باید سخن گفت. من از این جمله او با واژه قالب در اولین جسامتم که «سرگذشت مادر» بود، استفاده کردم. بعد از چاپ کتاب، اولین خواننده‌ام، عزیز تازه از دست‌رفته‌ام - احمد عرفان‌پرست - آن جمله را با سادگی و شیرینی بیانش به زبان آورد و حالا ...
- خاطره روایت که شد به خاطره‌ها وصل می‌شود و حالا ... چگونه بود آن خاطره؟ با روایت کاملش
- فعلاً جای درد است نه خاطره. بگذار این سخن به وقت دیگر. به قول استاد ادبیات فارسی، زنده‌یاد عبدالعلی کارنگ.
- چگونه بود ...
- بگذار این تداعی‌ها به دفتر دیگر.
- جای سپاسگزاری‌ها را از دست نمی‌دهم. از دکتر وحید پیمان شروع می‌کنم، بعد به حمید بخشمند می‌رسم که محرک عزیز من بود در این واقعه و پشتم را حسایی گرم کرد، و بعد جناب سعید جلالی که اگر همت و درایت او نبود اولین خاطره‌نویسی من شکل نمی‌گرفت.

غلامحسین فرنود

بعدالتحریر:

قالب تداعی، با تصویر کلامی به تصویر ترسیمی هم نیاز دارد.